

MATERIAŁY BUDOWLANE	NORMA BRANŻOWA	BN-76
	Materiały ogniotrwałe	6760-14
	Oznaczanie wytrzymałości na zginanie w wysokich temperaturach	Grupa katalogowa VIII 29

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest metoda oznaczania wytrzymałości na zginanie wyrobów ogniotrwałych w wysokich temperaturach.

1.2. Zasada metody. Wytrzymałość na zginanie określa się stosunkiem maksymalnego momentu zginającego do wskaźnika przekroju próbki przy jej złamaniu.

Pomiar polega na wyznaczeniu siły powodującej złamanie próbki nagrzananej do określonej temperatury.

2. APARATURA I URZĄDZENIA

2.1. Piec. Oznaczanie wykonuje się w komorowym, oporowym piecu elektrycznym w atmosferze powietrza. Piec powinien być wyposażony w urządzenie regulujące wzrost temperatury z równomierną szybkością $5 \div 10^\circ\text{C}$ na minutę i utrzymujące stałą temperaturę z dokładnością $\pm 10^\circ\text{C}$.

2.2. Układ do pomiaru temperatury składa się z termoelementu ze stopu platynorodowego oraz przyrządów do pomiaru i regulacji temperatury klasy 0,5 lub wyższej dokładności.

Temperaturę do 1400°C mierzy się termoelementem PtRh10-Pt, o średnicy drutu nie mniejszej niż 0,5 mm.

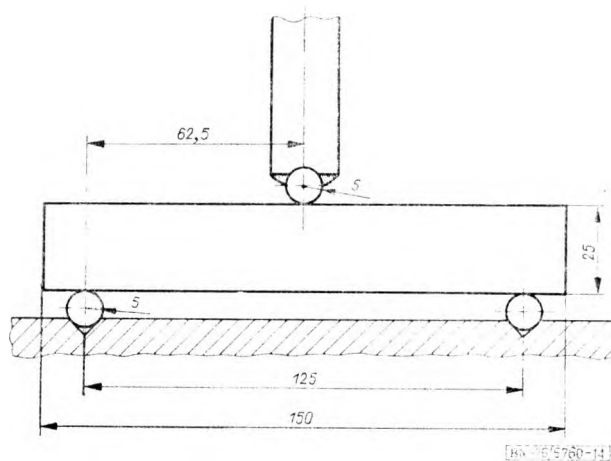
Do pomiaru temperatury powyżej 1400°C zaleca się stosowanie termoelementu PtRh30-PtRh6, o średnicy drutu nie mniejszej niż 0,5 mm.

Spoinę termoelementu umieszcza się przy powierzchni badanej próbki, w pobliżu miejsca przyłożenia obciążenia.

2.3. Układ obciążający. W skład układu obciążającego wchodzi umieszczone w piecu podpórki na których ustawia się próbkę, stempel przeno-

szący na próbkę obciążenie i urządzenie obciążające.

Przykładowe ustawienie próbki w piecu — wg rysunku.

Próbka opiera się na dwóch podpórkach o długości większej od szerokości próbek o co najmniej 5 mm. Rozstęp między osiami podpórek dla próbek o długości 150 mm wynosi $125 \pm 0,5$ mm, natomiast dla próbek o długości 200 mm wynosi $175 \pm 0,5$ mm. Podpórki mogą stanowić wałeczki o średnicy $5 \pm 0,5$ mm umieszczone w odpowiedniej podstawie umożliwiającej dostateczne ugięcie próbki (około 4 mm) lub mogą być wykonane w całości wraz z podstawką z tym, że stykające się z próbką końce powinny mieć krzywiznę odpowiadającą krzywiznie wałeczków. Osie podpórek powinny być równoległe i leżeć w jednej płaszczyźnie, aby próbka stykała się z podpórką na całej swej szerokości.

Stempel przenoszący obciążenie styka się z próbką na całej jej szerokości w środku rozstępu podpórek. Dopuszczalne odchylenie od środka

Zgłoszona przez Instytut Materiałów Ogniotrwałych

Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych dnia 24 czerwca 1976 r. jako norma obowiązująca w zakresie czynności określonych normą od dnia 1 stycznia 1977 r. (Dz. Norm. i Miar nr 19/1976 poz. 68)

wynosi ± 1 mm. Stempel powinien być zakończony krzywizną taką jak podpórki.

Elementy układu obciążającego, znajdujące się w wysokich temperaturach, muszą być wykonane z materiału nie reagującego z próbką (np. korundu, węgla krzemu) i mieć odpowiednią wytrzymałość mechaniczną.

Urządzenie obciążające powinno umożliwiać równomierne obciążanie z szybkością $0,09 \div 0,165$ N/(mm²·s) (około $50 \div 100$ kG/(cm²·min)).

Działającą siłę należy odczytać z dokładnością nie mniejszą niż $\pm 2\%$.

Zaleca się stosowanie aparatury umożliwiającej przeprowadzanie pomiaru na kilku próbkach przy jednym nagraniu pieca.

3. PRÓBKİ

3.1. Kształt i wymiary próbek. Probka ma kształt prostokątnej beleczki o długości 150 ± 3 mm i kwadratowym przekroju poprzecznym o boku $25 \pm 0,5$ mm.

Próbki o tych wymiarach wycina się z wyrobów o maksymalnym wymiarze ziarna 5 mm. Dla wyrobów o grubszym uziarnieniu wyniki pomiarów uzyskanych na takich próbkach należy uważać za orientacyjne.

Przy badaniu materiałów o maksymalnym uziarnieniu powyżej 5 mm można stosować próbki o większych wymiarach. Zaleca się próbki o wymiarach $40 \times 40 \times 200$ mm. Próbki te umieszcza się w piecu na podpórkach, których rozstęp wynosi 175 mm.

Z wyrobów o grubości $15 \div 25$ mm i maksymalnym uziarnieniu poniżej 2 mm wycina się próbki o szerokości 25 mm i grubości równej grubości wyrobu.

Probka powinna mieć ostre krawędzie, powierzchnie górną i dolną równoległe i stały przekrój poprzeczny na całej długości. Dopuszcza się odchylenia do $\pm 0,2$ mm.

3.2. Przygotowanie próbek. Próbki wycina się z wyrobów tak, aby w miarę możliwości kierunek siły działającej w czasie pomiaru był zgodny z kierunkiem prasowania wyrobu.

Z jednego wyrobu należy wyciąć nie mniej niż trzy próbki.

Przy badaniu betonów i mas sposób formowania próbek powinien być zgodny z wymaganiami norm przedmiotowych dotyczących tych materiałów.

Próbki suszy się w temperaturze 110°C do stałej masy.

Przed ustawieniem w piecu należy zmierzyć wysokość i szerokość próbki w środku jej długości z dokładnością do 0,1 mm.

4. WYKONANIE OZNACZANIA

Próbki umieszcza się w piecu wg schematu podanego na rysunku. Piec ogrzewa się z szybkością $5 \div 10^\circ\text{C}$ na minutę do temperatury pomiaru, którą ustala się zgodnie z wymaganiami podanymi w normach przedmiotowych dotyczących badanego materiału.

Po osiągnięciu temperatury pomiaru przetrzymuje się w niej próbki z materiałów wypalanych około 20 min, a niewypalanych nie mniej niż 90 min. Następnie w środku długości próbki przykłada się obciążenie z szybkością $0,09 \div 0,165$ N/(mm²·s), aż do momentu jej złamania, po czym odczytuje się siłę na wskaźniku pomiaru.

5. OBLICZANIE WYNIKÓW

Wytrzymałość na zginanie (σ_z w N/mm²) oblicza się wg wzoru

$$\sigma_z = \frac{M_{max}}{W}$$

w którym:

M_{max} — maksymalny moment zginający,

W — wskaźnik przekroju (wskaźnik wytrzymałości na zginanie).

Wytrzymałość na zginanie próbek o przekroju prostokątnym oblicza się wg wzoru

$$\sigma_z = \frac{3 \cdot P \cdot l}{2bh^2}$$

w którym:

P — siła występująca w momencie złamania, N,

l — rozstęp między podpórkami, mm,

b — szerokość próbki w środku jej długości, mm,

h — grubość próbki w środku jej długości, mm.

Pomiary wykonuje się na trzech próbkach. Za wynik przyjmuje się średnią arytmetyczną zaokrągloną do 0,1 N/mm².

Wyniki różniące się od średniej wartości więcej niż o 35% należy odrzucać. Pomiar powtarza się na tej samej liczbie próbek.

Przy obliczonym wyniku należy podać również temperaturę pomiaru oraz wymiary badanych próbek.

KONIEC

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Materiałów Ogniotrwałych, Gliwice.

2. Normy zagraniczne i zalecenia międzynarodowe
RFN DIN 51048 Prüfung keramischer Roh- und Werk-

stoffe. Bestimmung der Biegefestigkeit feuerfester Erzeugnisse bei erhöhter Temperatur

RWPG PC 4681-74 Материалы огнеупорные. Метод определения предела прочности при изгибе при высоких температурах

10548